

Recente roofvogelliteratuur

Rob G. Bijlsma

Boer P. de, Voskamp P. & van Rijn S. 2013. Overwinterende Blauwe Kiekendieven in het Limburgse heuvelland: vormen hamsterreservaten een ecologische val. *Limosa* 86: 169-179.

Op slaappleaatsen in Zuid-Limburg werden zes Blauwe Kieken van een zender voorzien, helaas met een bereik van slechts 3 km in open land. Deze studie geeft dan ook geen informatie over de grootte van activiteitsgebieden, alleen over terreingebruik (vier vogels konden echt worden gevolgd, met 125 waarnemingen op 15 dagen totaal). Op tien slaappleaatsen werden in totaal een kleine 50 Blauwe Kieken geteld. De meeste slaappleaatsen lagen op akkers met niet-geoogst gewas, eentje echter in een boom. Of Blauwe Kieken een voorkeur hebben voor foerageren in het hamsterreservaat blijft onduidelijk; te weinig materiaal. Veldmuizen vormden het hoofdvoedsel (via braakbalanalyse vastgesteld). De sterfte was hoog, gegeven de vondsten van tien geplukte vogels in vier winters (misschien is die sterfte – geschat op 18% - wel normaal, maar is het de eerste keer dat het wordt vastgesteld). Bovendien, welke vogels zitten er 's winters in Limburg (Scandinaviërs misschien, en dan betreft het een miniem aandeel van een populatie)? Een interessant verhaal, dat meer vragen oproept dan beantwoordt. (peter.deboer@sovon.nl).

Dixon A., Sokolov A. & Sokolov V. 2013. Worlds apart: Arctic Peregrines wintering in cities. *Falco* 41: 4-6.

In 2009-12 werden in de Russische Arctis 28 adulte en 9 juveniele Slechtvalken van een zender voorzien. Twee adulte vogels bleken te overwinteren in metropolen, namelijk Bagdad (komend van het Yamal schiereiland, bestreek in de stad een gebied van slechts 12 km²) en New Delhi (komend uit Taymyrsky-Dolgano-Nenetsky district, vloog 5240 km naar winterplek, en bestreek daar 486 km²). Over hun voedsel in de stad is niets bekend, al schijnen overwinterende Slechtvalken in Bombay vooral Common Mynahs en duiven te eten.

Fleer K., Kladny M., Krüssmann S., Lindner M., Lohrmann N., Thomas T. & Wegner P. 2013. Brutergergebnisse des Wanderfalken in Nordrhein-Westfalen im Jahre 2012. Arbeitsgemeinschaft Wanderfalkenschutz des NABU NRW, Jahresbericht 2012: 3-8.

De Slechtvalken in Noordrijn-Westfalen, het gebied waar deels onze valken vandaan komen, zitten nog steeds in de lift: in 2012 werden 179 territoriumhoudende paren gevonden (157 in 2011), en dat is vast niet compleet. Er vlogen werden 230 jongen geringd, waarvan er 202 uitvlogen.

Hustings F. 2013. Kort en krachtig: doortrekgolf van Wespendien, eind augustus 2013. *Limburgse Vogels* 23: 88-89.

In de namiddag van 25 augustus 2013 keutelden honderden Wespendien over het land zuidwaarts. De volgende ochtend passeerden er nog eens 2295 (waarvan 79% over Limburg). Op een van de bijgeleverde foto's is een volwassen mannetje te zien

die symmetrisch handpen 1 aangroeiend heeft. Misschien een leuk klusje voor een student Wildlife Management: alle foto's aflopen om de rui te scoren (en geslachten, leeftijden en kroppen). (f.hustings@hetnet.nl).

Juhant M.A. & Areta J.I. 2013. Distribution and migration of Mississippi Kites in South America. J. Field Ornithol. 84: 255-261.

De Mississippiwouw is een lange-afstandstrekker die vooral in Paraguay en Argentinië overwintert. Dit is voor de verandering eens geen studie gebaseerd op zenders, maar op good old waarnemingen en ringmeldingen. Tijdens de zuidelijke zomer vallen de meeste waarnemingen tussen 11°Z en 32°Z, waar ook de meeste meldingen van groepen vandaan komen. Een belangrijk gebied lijkt het Chacabos te zijn (zuidelijk Paraguay, noordelijk Argentinië: droog tot humide). Dat is een andere locatie dan Zwaluwstaartwouwen kiezen (oostelijk Bolivia, West-Brazilië, noordelijk Paraguay), of Swainsons Buizerds (centraal Argentinië). Deze scheiding der geesten, indien correct, zou kunnen wijzen op vermijding van onderlinge competitie (insecten) door op verschillende locaties te overwinteren. (matias_juhante@yahoo.com.ar).

Lassche A. 2013. De Torenvalk als broedvogel in Staphorst en Nieuwleusen in 1968-2013. Vogels in Overijssel 12: 3-13.

In Staphorst en wijde omtrek hingen vanaf 1988 53-103 kasten en melkbussen; vóór 1988 is dat niet bekend, anders dan dat het er minder dan 53 waren. Het aantal paren Torenvalk varieerde in 1968-2013 van 0 (in 1969) tot 47 (1990). De stand is over deze periode gedaald, althans in de meeste deelgebieden (niet in open grasland). Helaas zijn de cijfers te onnauwkeurig, en over periodes gemiddeld, om goed te kunnen analyseren (en is het aantal kasten vóór 1988 onbekend, zo ook het aantal paren dat op natuurlijke nesten broedt). Vanaf 2002-06 neem het kastgebruik af (en melkbusgebruik iets toe). Het broedsucces tussen kasten en melkbussen verschilt nauwelijks. De terugmeldkans van geringde Torenvalken lijkt sterk te zijn gedaald (een verschijnsel dat Europawijd en voor veel soorten is vastgesteld). (alassche@hetnet.nl).

Megalli M. & Hilgerloh G. 2013. The soaring bird migration bottleneck at Ayn Sokhna, northern Gulf of Suez, Egypt. Sandgrouse 35: 28-35.

Zestig km ten zuiden van Suez, aan de westelijke oever van de Golf van Suez, werd de trek van roofvogels geteld tussen 1 maart en 2 mei 2012. Roofvogels vermijden de oversteek van Rode Zee en Golf van Suez door langs deze watervlaktes noordwaarts te trekken totdat ze een ronding kunnen maken ter hoogte van Suez. De telling leverde 183.275 zwevende trekvogels op (84% roofvogels, voornamelijk Zwarte Wouwen, Slangenarenden, Steppebuizerds, Schreeuwarenden en Steppearenden). De niet-roofvogels waren vooral Ooievaars (gewone, maar ook Zwarte) en Witte Pelikanen. Opmerkelijk dat Wespndieven nauwelijks werden gezien (595), wat een eerdere voorjaarstelling bij Suez ook al had laten zien (en trouwens ook de najaarstellingen); misschien dat de telling net iets te vroeg ophield, maar het lijkt erop alsof Wespndieven een andere route kiezen (in Eilat worden tijdens de voorjaarstrek wél enorme aantallen waargenomen). In vergelijking met de 1982-telling bij Suez waren de aantallen in deze studie min of meer gelijk voor Aasgier, Wespndief en Keizerarend, hoger voor Ooievaar, Zwarte Ooievaar, Slangenarend, Sperwer, Steppebuizerd en Dwergarend, en lager voor Vale Gier, Schreeuwarend en Steppearend. (marydmegalli@gmail.com).

Mollet M. 2013. Slechtvalken in Zuid-Holland 2013. In Vogelvlucht 29(3): 14-16. Het gaat goed met de Slechtvalken in Nederland. Alleen al in Zuid-Holland en westelijk Noord-Brabant werden in 2013 22 territoria vastgesteld; van twee daarvan was onbekend of er gebroed was. Van de resterende 20 mislukten er maar drie. De 17 geslaagde nesten leverden 44 jongen op, waarvan er 9 zijn geringd (15 mannen, 24 vrouwen). Het gemiddelde legbegin was 23 maart (variatie van 7 maart tot 21 april, N=15).

Müskens G. & Thissen J. 2013. 40 jaar roofvogelonderzoek in het Ketelwold. De Mourik 2013(2): 62-67.

Samen met het onderzoek van Fred Koning in de duinen is het onderzoek naar roofvogels op de Nederlands-Duitse grens bij Nijmegen door Gerard Müskens & Johan Thissen ongetwijfeld het langstlopende in Nederland. Opgezet door Paul Opdam (check de free downloads van zijn artikelen in Ardea, op www.nou.nu) in 1969, zijn de Nijmeegse die-hards nog steeds bezig, successievelijk uitgebreid met nieuwe volhouders. In die periode nam de Havik toe van vier paren in 1969 naar iets meer dan 60 in 1990-91; tot en met 1999 bleef de stand stabiel, maar daarna is de klad erin gekomen (39 in 2006, het laatste jaar dat in dit stuk wordt behandeld). De Sperwer gaf eenzelfde trend te zien, van enkele paren in 1969 naar 60-90 paren in 1989-2002, gevolgd door afname. Met de verzamelde ruiveren kon worden vastgesteld dat de meeste havikvrouwjes nauwelijks jongen grootbrachten; 20% van de vrouwjes is uiteindelijk verantwoordelijk voor 80% van de jongenproductie. De jaarlijkse overleving van vrouwen nam tot en met het zesde levensjaar toe, bleef vervolgens stabiel tot en met het elfde jaar, en kalfde daarna af. De oudste werd 15 jaar. Het zou mooi zijn als deze prachtige waarnemingsreeks ooit nog eens een wetenschappelijke analyse kreeg.

Pagel J.E. & Schmitt N.J. 2013. American Marten remains within Peregrine Falcon prey sample in Yellowstone National Park. J. Raptor Res. 47: 419-420.

Bij een slechtvalknest in Yellowstone werd tussen de prooiresten een voorpoot van een Boommarter gevonden (de Amerikaanse variant). De auteurs denken dat de Slechtvalk deze marter zelf gedood heeft, misschien ter verdediging van het nest (verder geen evidentie hiervoor).